

ABC

MIC ABECEDAR DE COMPORTARE

EDITURA ION CREANGĂ

MIC ABECEDAR DE COMPORTARE

Text : GHEORGHE MARIN

Ilustrații : BARON STAN

EDITURA ION CREANGĂ - BUCUREȘTI

Asemenea florilor ce cresc în grădină, primind botezul de lumină al soarelui, legănate de adierile zefirului, când vine inserarea și când se ridică pleoapa zilei, sărutate de rouă — acum la vîrsta copilăriei, totul în jurul nostru pare creat pentru a ne făuri, apăra și spori fericirea. Părinții, educatoarele și învățătorii ne îndrumă primii pași în viață. Buniicii ne încintă încă seriile cu povești din lumea de demult. Ni se fac daruri și ni se spun cuvinte frumoase. Pretutindeni simțim atenția celor mari, dragostea și ocrotirea lor.

Trăim în locuințe spațioase, confortabile, frumoase, avem înbrăcămintă în zeci și sute de nuanțe, alese cu grijă și gust de părinți, înclt atunci când ieșim pe stradă sau în parcuri, la joacă, pare că pe lângă florile naturii au răsărit alte sute de flori. Învățăm să fim oameni. Orice licurici de lumină, desprins din tainele lumii, ne ajută să știm mai multe, să fim mai puternici. Orice lumină, lângă alte lumini, e un spor de frumusețe dăruită de natură. Pe treptele ce duc spre devenirea noastră întru putere și frumusețe și desăvîrșire se mai cuvine să deprindem, de pe acum, alături de bucuriile jocului, ale învățurii și muncii, regulile unei mereu mai frumoase conduite, fără de care luminile științei, bucuria jocului și satisfacțiile muncii ar arăta asemenea unei oglinzi de cristal sparte. Frumoasa comportare, mai mult decît orice alte însușiri, face parte din abecedarul vieții. Și cine oare n-ar vrea să adauge la frumusețea naturală acel plus de farmec pe care comportarea aleasă ni-l conferă, aureolind armonios toate calitățile omenești ? !

Pornind, așadar, de la convingerea că fiecare vrea să devină mereu mai frumos prin modul său de comportare, amintindu-ne și un adevăr de mult recunoscut că purtarea frumoasă se deprinde din

copilărie, să deschidem cîteva file ale acestui abecedar al comportării frumoase.

Oricît de inteligenți, oricît de puternici și de frumoși am fi sau ne-am considera, nu trăim singuri, nici cel puțin atunci cînd nu se află nimeni în apropierea noastră. La prima vedere pare paradoxal. „Cum să nu fiu singur, dacă sînt singur ?” s-ar putea întreba unii. Simplu, dacă ne gîndim că, oriunde ne-am afla, părinții, ori frații, ori educatorii noștri ne poartă de grijă, trebuie să știe unde ne-am dus și ce facem... Dacă ne gîndim că prin obiectele de care ne folosim, hainele pe care le purtăm, locurile pe unde umblăm, jucăriile noastre, cărțile, hrana, cunoștințele noastre și că tot ce ne înconjoară e realizat de oameni, prin toate acestea aparținem familiei, școlii, orașului, țării, lumii întregi. Orice faptă a noastră (văzută sau nevăzută de cineva) poate însemna un bine sau un rău, o bucurie sau o nemulțumire pentru ceilalți — așa cum faptele altora ne bucură sau ne întristează pe noi înșine.

Mai mulți copii sădesc în parc niște flori. Cînd primim un peisaj înflorat ochii noștri aduc sufletului o imagine agreabilă. Ne bucurăm. Un copil, în ascuns, a călcat rondul de flori. Nu-l știm, dar fapta lui ne întristează. Strada a fost măturată și stropită de curînd. Cît este de plăcut să te plimbi ! Un copil mîntîncă înghețată, apoi aruncă hîrtia pe jos. Nu-l cunoaștem dar fapta lui nu ne place. Acum cîteva zile niște muncitori au instalat globuri noi în stîlpul de iluminat din fața blocului. Cîțiva copii au aruncat cu pietre și le-au spart. Fapta lor ne indignează. Un copil în uniformă de elev întîlnește în stație un orb. Îl întreabă ce autobuz așteaptă și îl ajută să urce. Fapta lui e frumoasă. Trăim oare singuri ? Evident, nu ! Toate 3

faptele noastre, văzute, sau nevăzute, aduc bucurii, ori întristări nouă și altor oameni, de aproape sau de mai departe. Gesturile și faptele noastre sînt frumoase sau urite, ne înfrumusează sau ne urîtesc.

Lumea noastră începe cu familia. De regulă, cine se poartă frumos față de părinți e cuviincios și față de ceilalți oameni. La dragostea bunicii și părinților se răspunde cu dragoste. Cine ar vrea să supere pe bunica și mama, pe bunicul și pe tatăl care îl învață primii pași, primele cuvinte, îi oferă primele jucării, îl îndrumă să descifreze detaliu cu detaliu tainele lumii din jur? Cîtă bucurie se citește în ochii părinților cînd, întorși de la joacă, apoi de la școală, le sîrim de gît și le spunem sărutmina! „Sărutmina, bunico! Sărutmina, mamă!” Cît de dulci ne sînt mîngîierile lor!

Așa cum fiecare membru al familiei contribuie la rezolvarea treburilor de familie, se cuvine ca și noi să participăm, pe măsura priceperii și puterii noastre. În primul rînd, putem ajuta la păstrarea curăteniei locuinței, mai cu seamă a camerei în care învățăm și dormim, ținînd cărțile și caietele orînduite în raftul ce ne este rezervat, ferindu-ne să aruncăm pe covor hîrtii, cerneală, acuarele, așezînd jucăriile în colțul lor. Putem șterge de praf masa, rafturile bibliotecii, televizorul; e frumos să ne facem patul, să udăm florile, să ajutăm la unele cumpărături sau la orice alte activități folositoare bunei gospodăririi a familiei. E frumos ca, în măsura în care timpul ne permite, adică după ce terminăm pregătirea lecțiilor, să căutăm să fim de folos, activi. În nici un caz nu e bine să ne petrecem vremea lenevind, nu e frumos să cerem bunicii, părinților sau altor membri ai familiei servicii pe care noi înșine ni le putem satisface. Despre copiii care cer

bunicii să-i aducă un pahar cu apă, mamei sau tatălui să-i curețe pantofii, surioarei să-i ridice un obiect căzut pe jos nu se poate spune că au o purtare frumoasă. Obişnuința copiilor alinați de a solicita adesea altora să-i slugărească, de parcă ar fi bolnavi sau neputincioși, va avea mai tirziu urmări grave, întrucât va favoriza o anumită moleşeală, comoditate, lipsă de voință și incapacitate de a acționa independent.

Este adevărat, se spune că fiecare face ce pofteste oară la el. Totuși un act evident de bună-cuviință este și grija ca atunci când facem diverse treburi gospodărești, când discutăm sau ne jucăm să nu uităm că sub apartamentul nostru, la dreapta ori la stînga, mai locuiesc alți oameni. Este deosebit de neplăcut ca în orele de studiu sau de odihnă să auzi pe cineva bătînd cuie, tăind scînduri, sărînd ca într-o sală de gimnastică, aruncînd bile pe parchet, răcnînd și tipînd. Nu este necesar ca atunci cînd discutăm vocea să ne fie auzită și de vecini, radioul sau magnetofonul să fie dat la maximum și astfel să atragem atenția locatarilor. Cu un dram rezonabil de bunăvoință vom găsi măsura și mijloacele potrivite pentru a ne simți bine, a rezolva civilizat anumite treburi gospodărești și chiar pentru a ne distra plăcut menajînd liniștea vecinilor.

Școala este primul nostru loc de muncă relativ independentă. Dacă în anii de grădiniță pe unii dintre noi ne mai îmbrăcau și ne duceau părinții, iar acolo mai mult ne jucam, învățam poezii și cîntece, odată ajunși la vîrsta școlară începem o activitate mult mai independentă, mai individualizată. Începem să muncim, adică să învățăm și să facem dovada celor învățate. Școala ne deschide o lume

cum trebuie trăit în această lume, este neapărat necesar să fim atenți la cuvintele învățătorilor, la miraculoasele semne ale abacedarului, la dezvăluirile mereu mai captivante ale cărților. Cărțile și caietele vor fi martori și porți ale pătrunderii noastre într-o lume mereu mai adâncă și mai bogată. Le vom întreba și le vom răspunde – dovedind că începem să devenim oameni. Să mai amintim că citirea cărților și scrierea temelor se pot împlini fără să îndoim sau să rupem filele, fără să le mai „pic-tăm” și noi cu cerneală, grăsimi sau alte însemne cabalistice? Să mai amintim, oare, că filele cărților și caietele nu sînt destinate pocnitorilor și confecționării de avioane? Să amintim oare că adesea cărțile și caietele (după felul în care sînt îngrijite) ne pot spune multe despre posesorul lor?

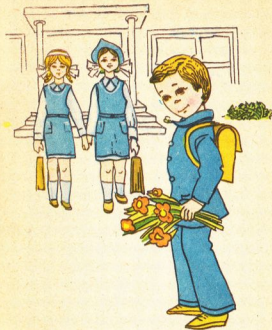
Se înțelege că la școală venim cu lecțiile bine pregătite, cu temele scrise frumos, curat, ordonat. Nu onorează pe nimeni incapacitatea de a răspunde la întrebările profesorilor, nici scuzele inventate și nici speranța că, trăgînd cu urechea la șoaptele colegilor, vom încropi un răspuns de nota 5. Gestul de a trage cu urechea sau de a șopti nu denotă seriozitate nici pentru unul nici pentru celălalt, ci doar un vechi și urît obicei prin care nu se dovedește nici pregătire, nici bună comportare, nici cel puțin un adevărat spirit de colegialitate. Intenția de a înșela pe profesor se transformă de fapt într-o proprie înșelare care se va răzbuna fie la examenele următoare, fie în mod sigur, la grelele examene ale vieții.

Elevii disciplinați vin la școală devreme și, înainte de a auzi sunetul clopoțelului, iau loc în bănci, pregătiți să-și aștepte învățătorul. Se ridică în picioare la intrarea acestuia în sală și se așază la indicația sa. Cînd le sînt adresate întrebări, elevii

se ridică, de asemenea, în picioare, în poziție decentă, nerezemindu-se de bancă, fără a face alte gesturi, evitând foiala, căutând să răspundă clar la întrebare. Când avem de întrebat ceva, se înțelege că nu o vom face când vorbește învățătorul sau când răspunde un coleg, ci când se ivește un moment potrivit. De regulă, acest moment este marcat de învățător, care după ce termină de expus noua lecție permite și chiar ne invită să formulăm întrebări. De obicei învățătorii și profesorii ne cunosc numele și nu e nevoie ca de fiecare dată să ne prezentăm, dar dacă în clasă se află un profesor nou, care nu ne cunoaște, ne ridicăm în picioare, spunem cine sîntem („sînt elevul Marinescu Anton... așa vrea să întreb...”).

Deprinderea de a avea o conduită destinsă, dar sobră, corectă atît față de profesorii direcți, cît și față de ceilalți profesori din școală, în general față de orice persoană în vîrstă, cu vremea devine o obișnuință frumoasă, ne va ajuta să dobîndim o anumită distincție, care ne va caracteriza ulterior. Ținuta școlară, ordinea în general nu sînt inventate pentru a umili pe elevi (nimeni nu cîștigă nimic din umilirea cuiva), ci pentru a ne obișnui să fim atenți cu noi înșine și cu cei din jur, pentru a deprinde puterea de autocontrol și autodirijare comportamentală, pentru a ne deprinde cu ordinea necesară în orice activitate, organizată, în grup, în mari colectivități, deprinderi deosebit de importante în viața socială, mai tîrziu. Intrarea și ieșirea ordonată din clasă, pe lingă că fac o impresie plăcută, conferă un cadru agreabil, confortabil de activitate. Dacă într-o școală ar intra buluc cei cîteva sute de elevi, dînd unii peste alții, dacă spectatorii ar intra în teatru sau cinematograful înghesuindu-se și călcîndu-se, dînd unii peste

alții, ori dacă la întreprindere, la intrarea în schimb, ar năvăli deodată cîteva mii de lucrători, n-ar fi absurd? Deprinderea ordinii este o cerință impusă de rațiune, de nevoia reală socială, de viață, iar

cu cît înțelegem și respectăm normele izvorite din viața însăși, cu atît conduita noastră dobîndește mai multe nuanțe de frumusețe.

Drumurile vieții nu duc doar acasă și la școală și nu ne pun doar în relație cu oameni cunoscuți. Spre deosebire de familie, unde relațiile au un caracter de intimitate și unde ne putem acorda reciproc anumite concesii, spre deosebire de școală unde relațiile sînt reglementate corespunzător normelor instituționale, evadarea în lumea străzii adaugă un minim necesar de norme cetățenești. Nimeni nu impune anumite reguli de comportare cuiva, dar fiecare – mic și mare – pe stradă, în autobuz, în parc, pe stadion, la cinematograful etc. devine într-un anumit grad cetățean și, pentru ca totul să decurgă armonios, toți trebuie să respectăm un minimum necesar de norme. Unele sînt stricte și ca atare consemnate în legi scrise, anunțate în diferite moduri, altele subînțelese ca fiind deosebit de obișnuite, la mintea oricui. Tot omul, mic și mare, știe că nu trebuie să treacă strada decît pe la locurile marcate, la semnalul verde, iar dacă lipsesc marcajele să se asigure. Încălcarea acestor reguli de circulație costă pe unii accidente grave sau chiar viața. În mijloacele de transport, este știut, trebuie să urcăm și să coborîm conform indicațiilor „urcare”, „coborîre”, altfel riscăm să dăm buzna unui peste alții. Cumpărarea biletului sau perforarea tichetului este o obligație elementară impusă de conștiință, dar și de lege. Nu ne jucăm pe stradă, de pildă, nu facem larmă în autobuz, nu călcăm și nu rupem plantele decorative din parcuri, nu mîncăm semințe în sala de cinematograful, nu foșnim punga cu bomboane în timpul spectacolului, nu atingem obiectele în muzee și expoziții, nu vorbim și nu tropăim în sala de lec-

tură a bibliotecii sau la discotecă, nu facem însemnări pe cărțile împrumutate, nu deteriorăm tapiteria scaunelor în tramvaie sau metrou, nu încercăm să devenim „nemuritori” scriindu-ne numele pe arbori, nu ne exersăm „talentele” grafice pe ziduri sau în lifturi, nu ne antrenăm la tir aruncând cu pietre în globuri sau geamuri. Elevii binecrescuți vor găsi multe situații în care își vor spune lor înșiși, dar și altora „Nu e bine!” Dar comportarea frumoasă nu se reduce la respectarea unui oarecare număr de **NU**-uri, de interdicții scrise sau nescrise. Buna-creștere ne va sfătui și obișnui să știm să selectăm ce nu e bine de ceea ce aduce fiecărei fapte și fiecărui gest un plus de frumusețe. A da bună ziua, a răspunde la salutul altora, a ajuta un om, a face un serviciu cuiva într-un moment dificil, a ceda locul în autobuz persoanelor în vârstă, cu copii în brațe sau bagaje, a da o informație corectă unui trecător – iată o înșiruire de **DA**-uri care ar putea continua încă, îndemnuri pe care urmează să le transpunem în realitate zilnic.

Uneori avem prilejul ca, împreună cu părinții, să facem sau să primim vizite. Atât gazdele cât și oaspeții – din dorința de a ne acorda atenție – se simt tentați să ne întrebe cum ne cheamă, cum o ducem cu școala, ce preferințe avem și altele. E frumos să răspundem politicoși la asemenea întrebări, cu atât mai mult cu cât activitatea noastră școlară, faptele noastre ne pot sugera răspunsuri îmbucurătoare. Elevii buni la învățătură, cu o comportare lăudabilă, nu au de ce se teme, răspund senini, bucuroși întrebărilor, ba chiar izbutesc să se facă remarcați prin cunoștințele lor acumulate la școală sau din lecturile recente. Unii elevi, care au rezultate proaste la învățătură, iar conștiința le este

întrebări, răspund în doi peri, bosumflați, ofențați, se simt încolțiți, neizbutind să facă față onorabil atenției îndreptate asupra lor.

Cînd sîntem în vizită, e neplăcut să ne mișcăm de colo-colo, să scotacim prin sertarele gazdei, prin cărți, să punem mîna pe diferite obiecte ușor cășabile. Chiar dacă gazdele, din politețe, la atenționarea părinților ne asigură cu obișnuitul „nu face nimic”, să știți că tot timpul stau cu inima cît un purece de teamă să nu lovim și să nu stricăm ceva. Lasă o impresie de jenă și acei copii veșnic mofturoși, iritați, nemulțumiți, miorlăiți, cărora nimic nu le este pe plac. De fapt, indiferent de motive, este mult mai frumos ca, după un timp, cei mici să se retragă într-o cameră spre a se recrea după gustul și vîrstă lor.

Uneori sînt organizate **întîlniri specific tinerești**, prilejuite de aniversarea zilei de naștere sau alte evenimente. Este frumos să ducem gazdei flori, eventual un dar. Indiferent cine este sărbătoritul, este frumos să salutăm cu tot respectul pe părinții acestuia și pe celelalte persoane în vîrstă aflate de față. Dacă mama sărbătoritului sau altă persoană matură face oficiul de a servi pe invitați, este cuviincios să-i acordăm considerația cuvenită. Sînt total deplasate și prost apreciate solicitările făcute cu ton de comandă sau de indiferență, atitudini care nu sînt agreabile nici la restaurant, dar într-o asemenea împrejurare.

În ceea ce privește jînuta, în asemenea ocazii, este de la sine înțeles că poate avea un aer mai tineresc sau mai de „gală”, după cum se anunță în prealabil. În mod firesc cămașa, haina, pantalonii sau rochia trebuie să fie în primul rînd curate, călcate, pantafii lustruiți. O asemenea vizită este, într-un fel, prima prezență individuală în societate, 15

și ținuta fiecăruia trebuie să exprime nivelul educației, personalitatea noastră în formare, respectul pentru noi înșine și pentru gazde. Nu este rău să ne gîndim fiecare la reușita întîlnirii cu o noutate, impresii dintr-o lectură recentă, o melodie, cîteva glume etc., izbutind astfel să transformăm întîlnirea dintr-o banală și convențională aniversare gastronomică într-o tinerească, agreabilă și instructivă reuniune. Obiceiul unora de a pune în circulație bancuri și glume deocheate, chipurile „ca să înveselească” lumea, deși pentru un moment pare a înfierbînta atmosfera, degradează și compromis pe bufonii, dezvăluind doar capacitatea lor de măscărici nu și pe aceea cu adevărat izvorîtă din forța și pregătirea spirituală.

Am putea enunța încă multe norme, multe nuanțări privind direcțiile șlefuirii comportării, dar considerăm că în acest spațiu și la această vîrstă a primelor deprinderi comportamentale – cele cîteva sugestii – în fapt elementare – pot constitui un punct de plecare, pot oferi, asemenea abecedarului, tainele de temelie ale unei comportări frumoase. Am putea înșira sute de indicații și alte sute de interdicții. O puteți face și singuri. Esențial este ca, pornind de la aceste principii elementare, să facem din fiecare clipă, gest, fapt al nostru nu un pas spre rău și urîțenie, ci spre frumusețe și bine.

Lector : AURELIA SEARȘ
Tehnoredactor : GORAV CONSTANTIN

Buc de tipar 18.06.1982

Apărut 1982 Căli de tipar 0,5

Tiparul executat sub nr. 3635
la Întreprinderea poligrafică Galați
B-dul George Coșbuc nr. 223 A
Republică Socialistă România

- ZBORUL PĂSĂRILOR
- PEȘTERILE
- ANA IPĂTESCU
- AUTOMOBILUL
- APĂRAREA MEDIULUI ÎN-
CONJURĂTOR
- ÎN LUMEA MICRO-
SCOPULUI
- SPIRU HARET
- ENERGIA ATOMICĂ
- ZBORURILE COSMICE
- NICOLAE BĂLCESCU
- LA STEMA ȚĂRII
- 1877 - ANUL BIRUINȚEI
- PATRIA, CEL MAI FRU-
MOS CUVINT
- CELULA FOTOELECTRICĂ
- MICUL TIMPLAR
- PĂMÎNTUL SE ÎNVÎRTEȘ-
TE
- NICOLAE IORGA
- 1 DECEMBRIE 1918 -
ALBA IULIA
- CAPITALA ȚĂRII MELE
- MICUL STRUNGAR
- PUTEREA ABURULUI
- ȘOIMII PATRIEI
- ȘINT PIONIER AL RO-
MÂNIEI SOCIALISTE
- BUREBISTA
- DECEBAL ȘI TRAIAN
- ENERGIA
- AERUL
- PĂRÎNȚII NOȘTRI, CO-
MUNIȘTII
- TUDOR VLADIMIRESCU
- CELULA - UNIVERSUL
VIEȚII
- MIC ABECEDAR DE COM-
PORTARE

